

3. Soboleva, G.G. (2022), "Formation of anti-crisis policy of enterprise management", Economy and society, vol. 41, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1567/1508> (Accessed 29 November 2025).

DOI 10.70286/EOSS-08.12.2025.001

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ: ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І БЛОКЧЕЙНУ

Гамова Оксана Вікторівна

докт. економ. наук, професор

Сенькіна Кіра Сергіївна

здобувач вищої освіти

Кафедра міжнародної економіки

Запорізький національний університет, Україна

Анотація. У статті розглядається вплив цифровізації на трансформацію міжнародної торгівлі, зокрема роль фінансових технологій та блокчейну у модернізації платіжних систем, логістики й документарних операцій. Проаналізовано переваги застосування фінтех-рішень та децентралізованих технологій, а також окреслено їхній вплив на макроекономічні процеси та конкурентоспроможність національних економік. Визначено потенціал для країн, що розвиваються, зокрема України, у контексті впровадження цифрової інфраструктури міжнародної торгівлі. Також розглянуто ризики цифровізації та потребу у міжнародній стандартизації.

Ключові слова: цифровізація, міжнародна торгівля, фінтех, блокчейн, смарт-контракти, логістика, CBDC, міжнародні розрахунки, експорт, кібербезпека.

Ведення. Цифровізація стала фундаментальним фактором розвитку сучасної глобальної економіки, докорінно змінюючи структуру та механізми функціонування міжнародної торгівлі. Поява нових технологій, таких як фінтех та блокчейн, сприяє оптимізації фінансових потоків, автоматизації логістичних процесів та підвищенню безпеки зовнішньоторговельних операцій. У цих умовах країни, що активно інтегрують цифрові інструменти, отримують значні конкурентні переваги, зменшують транзакційні витрати та збільшують прозорість економічних операцій.

Мета та задачі дослідження- визначити особливості впливу фінансових технологій та блокчейну на цифрову трансформацію міжнародної торгівлі та оцінити їхнє значення для національних економік.

1. Охарактеризувати роль фінтеху в розвитку міжнародних розрахунків і платіжної інфраструктури.

2. Розкрити принципи функціонування та переваги блокчейну у міжнародній торгівлі.

3. Проаналізувати макроекономічні ефекти цифровізації на глобальну торговельну систему.

4. Дослідити досвід окремих країн, включаючи Україну, щодо впровадження цифрових рішень у зовнішній торгівлі.

5. Визначити основні ризики та виклики, пов'язані з цифровою трансформацією світової торгівлі.

Цифровізація стала одним із ключових факторів трансформації сучасної міжнародної економіки. Її вплив особливо помітний у міжнародній торгівлі, де інформаційні технології змінюють логіку взаємодії учасників, структуру ринків і механізми регулювання. Під цифровізацією міжнародної торгівлі розуміють сукупність процесів, що спрямовані на використання цифрових інструментів та технологій для оптимізації, автоматизації та захисту зовнішньоторговельних операцій. У цьому контексті провідну роль відіграють фінансові технології (фінтех) і блокчейн [1].

Фінтех охоплює інноваційні рішення у сфері платежів, кредитування, страхування, управління активами та банківських послуг. Його ключова мета — підвищення ефективності фінансових процесів. Серед найбільш поширених фінтех-інструментів у міжнародній торгівлі можна виділити глобальні платіжні платформи (SWIFT gpi, Wise, Revolut Business), цифрові гаманці, інтернет-банкінг, цифрові акредитиви та автоматизовані системи валютних розрахунків [2]. Вони забезпечують миттєві або значно прискорені платежі між різними юрисдикціями, знижують трансакційні витрати та спрощують доступ бізнесу до фінансових послуг.

Прикладом модернізації розрахунків є технологія SWIFT gpi, яка скоротила тривалість міжнародних платежів із кількох днів до кількох годин. Для учасників міжнародної торгівлі це означає зменшення оборотного капіталу, скорочення потреби в кредитних лімітах та зниження ризиків затримок. Поширення фінтеху безпосередньо впливає на макроекономічні показники: прискорення обороту капіталу підвищує ефективність міжнародних ланцюгів доданої вартості, сприяє зростанню експорту та інтеграції економік у глобальні ринки [3].

Технологія блокчейн, у свою чергу, стає фундаментом для створення нових рівнів довіри у міжнародній торгівлі. Блокчейн — це децентралізована база даних, у якій інформація зберігається у вигляді ланцюга блоків, що унеможливує її непомітну зміну [4]. Такі властивості, як незмінність записів, прозорість і криптографічний захист, роблять блокчейн одним із найефективніших інструментів для боротьби із шахрайством та оптимізації документарних операцій.

Одним із ключових застосувань блокчейну у міжнародній торгівлі є система смарт-контрактів — цифрових контрактів, що автоматично виконуються за настання певних умов. Наприклад, смарт-контракт може автоматично здійснити

платіж експортеру лише після того, як логістична компанія підтвердить доставку товару на склад імпортера. Це скорочує потребу в посередниках, зменшує затримки й мінімізує ризики невиконання зобов'язань.

Блокчейн активно застосовується у міжнародній логістиці. Глобальні корпорації, такі як Maersk або IBM, реалізували платформу TradeLens, яка дозволяла усім учасникам ланцюга — митним органам, портам, перевізникам та трейдерам — відстежувати рух товарів у реальному часі. Хоча платформа пізніше була закрита з комерційних причин, сама технологія продемонструвала значний потенціал. Аналітичні оцінки свідчать, що використання блокчейну може скоротити час проходження вантажу через митницю на 15–25 відсотків та зменшити документообіг до мінімуму [5].

Цифровізація створює нову архітектуру міжнародної торгівлі, що впливає на макрорівень:

- прискорюється оборот товарів та капіталів;
- скорочуються витрати на логістику та фінансові послуги;
- зменшуються бар'єри входу для малого та середнього бізнесу;
- підвищується конкурентоспроможність національних економік [6].

Для країн, що розвиваються, цифровізація часто стає можливістю структурної модернізації. Наприклад, Корея та Сінгапур активно використовують блокчейн для митного оформлення, що дозволило різко скоротити час обробки документів. Це привело до зростання обсягів експорту та підвищення позицій у глобальних рейтингах логістичної ефективності. Цифрові платіжні сервіси також сприяють боротьбі з тіньовими операціями, що важливо для міжнародної фінансової стабільності. Використання токенизованих активів та цифрових валют центральних банків (CBDC) може повністю змінити структуру міжнародних розрахунків. Наприклад, Китай уже тестує використання цифрового юаня для транскордонних операцій в рамках ініціативи Belt and Road [7]. Це дозволяє посилити контроль за міжнародними платежами, знизити транзакційні витрати та, у перспективі, створити альтернативу долару США в окремих регіонах.

Україна також рухається в напрямку цифровізації міжнародної торгівлі. Українські фінтех-компанії, такі як Monobank, IBOX Bank, NovaPay, успішно впроваджують цифрові рішення для міжнародних розрахунків та експортно-імпортних операцій [8]. Розвиток системи електронного документообігу, е-ліцензування та митниці майбутнього є важливими передумовами для інтеграції в європейську цифрову торговельну інфраструктуру.

У контексті повоєнного відновлення цифровізація може стати каталізатором зростання українського експорту, оскільки дозволяє зменшити витрати на логістику, прискорити міжнародні розрахунки та забезпечити українському бізнесу доступ до глобальних ринків без надмірних бюрократичних бар'єрів.

Водночас цифровізація супроводжується низкою ризиків [9]. Питання кібербезпеки, стандартизації технологій та гармонізації міжнародного регулювання залишаються критичними. Відсутність єдиних міжнародних правил щодо використання блокчейну та фінтех-сервісів створює фрагментацію ринку, а підвищена вразливість цифрових систем до кібератак становить загрозу для міжнародної фінансової стабільності [10].

Результати дослідження і їх обговорення. Цифровізація робить міжнародну торгівлю швидшою, простішою та дешевшою. Фінтех-технології прискорюють платежі між країнами, а блокчейн підвищує прозорість і безпеку операцій. Ці рішення зменшують витрати бізнесу, скорочують час логістики та знижують ризики. Україна також активно впроваджує цифрові інструменти, що відкриває нові можливості для розвитку експорту. Водночас важливо враховувати ризики кібербезпеки та потребу в міжнародних стандартах.

Висновок. Таким чином, вплив фінтеху та блокчейну на міжнародну торгівлю є суттєвим і багатовимірним. Ці технології сприяють зростанню ефективності глобальних економічних зв'язків, формують нові бізнес-моделі та змінюють роль держави у регулюванні міжнародних економічних процесів. У найближчі роки цифровізація стане одним із ключових факторів конкурентоспроможності національних економік, а країни, що зможуть інтегрувати сучасні цифрові рішення, матимуть значні переваги в глобальному торговельно-економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Амеліна Н.К., Комчатних О.В., Левіщенко О.С. (2024). Цифровізація як основний фактор розвитку економіки бізнесу. Академічні візії, № 35. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1432>
2. Звіт «ФінТех в Україні: тенденції, огляд ринку та каталог». Проект USAID «Трансформація фінансового сектору» та інноваційного парку UNIT.City. 2018. Режим доступу: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf
3. Паперник С. Що таке фінтех. Новое Время. 2018. 16 січня. Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/papernyk/shcho-take-fintekh-2445080.html>
4. Blockchain. IT-Enterprise – your one-stop ecosystem for reengineering. URL: <https://www.it.ua/knowledgebase/technology-innovation/blockchain>
5. Blockchain solution for syndicated loans becomes first app to go live on R3's Corda. Global Trade Review. URL: <https://www.gtreview.com/news/fintech/blockchain-solution-for-syndicatedloans-becomes-first-app-to-go-live-on-r3s-corda/> (дата звернення: 02.10.2024)
6. Кіреєв Д.Б. Розвиток цифрової економіки як елемент стратегії суспільного розвитку в Україні // Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. – 2019. – Том 30 (69). – № 1. – С. 38-44

7. Oba S. Китай перетворює криптовалюту на зброю державного управління: цифровий юань на передовій - BeInCrypto Ukrainian. BeInCrypto. URL: <https://ua.beincrypto.com/kytay-kryptovalyuta-ekonomichna-stratehiya/> (дата звернення: 26.11.2025)
8. NovaPay розширює горизонти: український фінтех виходить на ринок ЄС - Banker.ua. Banker.ua. URL: <https://banker.ua/uk/novapay-rozshiryuye-gorizonti-na-rinok/>
9. Корнят В. С., Романишин Ю. Л., Голярдик Н. А. Цифровізація освіти України: перспективи та ризики сьогодення. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 53(1). С. 155–159. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/53.1.30>
10. Blockchain-based Batavia platform set to rewire global trade finance. IBM Blog. URL: <https://www.ibm.com/blogs/blockchain/2018/04/blockchain-based-batavia-platform-set-to-rewireglobal-trade-finance>

РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗМІЦНЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Трофімчук Михайло

к.е.н, доцент

Кафедра менеджменту та маркетингу

Колоїзд Олег

аспірант

Кафедра економіки та фінансів

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука», Україна

Економічна безпека є комплексним явищем, що визначає здатність держави забезпечувати стабільний розвиток економіки, протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, а також підтримувати стратегічну самодостатність. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економічних процесів роль державного регулювання та стратегічного планування особливо зростає. Одним із ключових інструментів забезпечення економічної безпеки є інвестиційна політика, що визначає напрями та механізми залучення фінансових ресурсів у критично важливі сектори економіки, сприяє технологічному розвитку та підвищує стійкість держави до кризових явищ.

Економічна безпека визначається як стан економіки, що забезпечує стійкий розвиток держави, здатність протистояти загрозам, стабільність фінансової системи та високий рівень конкурентоспроможності. Основними складовими економічної безпеки є енергетична незалежність, фінансова стабільність, технологічна самодостатність, соціальна захищеність та ефективність управління ресурсами [1].